

Силабус курсу
Фінансовий та управлінський облік

ступінь вищої освіти – бакалавр
спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма – «Фінанси, банківська справа та страхування»

Рік навчання: 4, Семестр: 7

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

к.е.н., доцент **Яковець Тетяна Аркадіївна**

**Контактна
інформація**

t.yakovets@wunu.edu.ua , +380959183920

Опис дисципліни

Курс фінансового та управлінського обліку є логічним продовженням курсу бухгалтерського обліку та оподаткування. Він дає можливість засвоїти методологію та методику обліку в розрізі окремих його об'єктів та господарської діяльності в цілому, використовуючи набуті студентами знання з інших предметів фахового спрямування, розкрити концепцію побудови системи бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах відповідно до вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів, що регулюють ведення бухгалтерського обліку й оволодіння методами виявлення, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю внутрішньогосподарської діяльності підприємства

Головним завданням курсу "Фінансового та управлінського обліку" є формування теоретичних знань та набуття практичних навичок з побудови інформаційної системи бухгалтерського обліку, що характеризує наявність та зміни активів, капіталу, зобов'язань підприємства, фінансові результати діяльності та рух грошових коштів за видами діяльності.

Структура курсу

Години (лек./ прак.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/1	Тема 1. Організаційні та методичні аспекти фінансового обліку.	Поглибити, розширити та деталізувати теоретичні знання з питань формування системи фінансового обліку, його нормативно-правового регулювання. Сутність фінансового обліку, його мета, завдання. Фінансова звітність: склад, призначення, основні показники, які використовуються для прийняття управлінських рішень. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку в Україні. Принципи побудови бухгалтерського обліку. Система оподаткування та її вплив на побудову бухгалтерського обліку. Облікова політика підприємства. Характеристика основних її складових. Загальна схема бухгалтерського обліку у системі рахунків	Тестові завдання, питання
2/1	Тема 2. Облік грошових коштів.	Засвоїти методику документування та кодування господарських операцій, пов'язаних з рухом грошових коштів на підприємстві в національній та іноземній валюті за допомогою рахунків бухгалтерського обліку. Нормативно-правове забезпечення обліку касових операцій. Основні принципи дотримання касової дисципліни. Порядок розрахунку ліміту каси. Документування, аналітичний та синтетичний облік касових операцій в національній валюті. Документування, аналітичний облік операцій на поточних рахунках в банку. Синтетичний облік операцій на поточному рахунку в банку в національній валюті. Облік іноземної готівкової валюти. Облік безготівкових розрахунків в іноземній валюті. Курсові різниці, їх розрахунок та облік. Облік інших грошових коштів: грошових документів, грошових коштів в дорозі та електронних грошей.	Тестові завдання, питання
2/1	Тема 3. Облік дебіторської заборгованості.	Засвоїти методику документування та кодування господарських операцій, пов'язаних з відображенням дебіторської заборгованості за допомогою рахунків бухгалтерського обліку. Поняття поточної та довгострокової дебіторської заборгованості, їх оцінка. Облік дебіторської заборгованості за товари, роботи й послуги. Порядок розрахунку та облік сумнівних боргів. Облік дебіторської заборгованості.	Тестові завдання, питання

2/1	Тема 4. Облік необоротних матеріальних активів нематеріальних активів та фінансових інвестицій.	Засвоїти методику документування та кодування господарських операцій, пов'язаних з рухом необоротних матеріальних та нематеріальних активів за допомогою рахунків бухгалтерського обліку. Поняття та види основних засобів. Оцінка основних засобів. Облік надходження основних засобів. Облік реалізації та ліквідації основних засобів. Поняття про амортизацію та знос основних засобів. Методи нарахування амортизації основних засобів: Облік витрат на проведення ремонтів та інших поліпшень основних засобів. Облік оренди основних засобів. Облік переоцінка основних засобів та інших необоротних матеріальних активів. Особливості проведення інвентаризації основних засобів та інших матеріальних необоротних активів. Облік малоцінних необоротних матеріальних активів. Облік інтелектуального капіталу: Особливості обліку надходження нематеріальних активів, проведення їх інвентаризації та переоцінки. Порядок нарахування амортизації нематеріальних активів та її відображення в обліку. Обліку вибуття нематеріальних активів. Облік гудвілу, відстрочених податкових активів, інвестиційної нерухомості. Поняття та види фінансових інвестицій. Оцінка фінансових інвестицій. Види і облік короткострокових фінансових інвестицій. Облік довгострокових фінансових інвестицій.	Тестові завдання, питання, практичні завдання
2/1	Тема 5. Облік виробничих запасів.	Засвоїти методику документування та кодування господарських операцій, пов'язаних з придбанням, використанням та реалізацією виробничих запасів за допомогою рахунків бухгалтерського обліку. Поняття про запаси та їх склад. Оцінка виробничих запасів. Облік та розподіл транспортно-заготівельних витрат. Облік надходження матеріальних цінностей. Облік розрахунків з постачальниками. Облік вибуття виробничих запасів. Облік руху виробничих запасів. Інвентаризація виробничих запасів і відображення її результатів в обліку. Облік переоцінки запасів. Особливості обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів.	Тестові завдання, питання, практичні завдання
2/1	Тема 6. Облік персоналу, праці та її оплати.	Вивчити: нормативну базу організації оплати праці на підприємстві, існуючі системи та форми її оплати в Україні; методику обліку особового складу та використання робочого часу працівників (заповнення таблиця обліку робочого часу), порядок заповнення первинних документів з обліку виробітку працівників Правові та організаційні основи оплати праці на підприємстві. Системи та форми оплати праці. Облік особового складу підприємства. Облік використання робочого часу. Документальне оформлення виробітку робітників в залежності залежно від типів підприємств.	Тестові завдання, питання, практичні завдання
2/1	Тема 7. Облік власного капіталу та зобов'язань	Отримати загальні поняття про зобов'язання, вміти їх класифікувати та проводити оцінку. Вивчити документальне оформлення та облік поточної заборгованості за товарними операціями. Загальні поняття про зобов'язання й забезпечення. Класифікація зобов'язань й забезпечень. Оцінка та умови визнання зобов'язань й забезпечень. Облік	Тестові завдання, питання, практичні завдання

		розрахунків з постачальниками і підрядниками. Документальне оформлення вексельних операцій. Облік короткострокових векселів виданих. Облік поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями. Капітал підприємства та його структура. Порядок формування та облік статутного, пайового та іншого зареєстрованого капіталу на підприємствах різних форм власності.	
2/1	Тема 8. Облік витрат, доходів і фінансових результатів діяльності	Вивчити порядок зведеного обліку витрат, адміністративних, збутових витрат, інших витрат операційної діяльності, фінансових витрат, інших витрат. Зведений облік витрат на виробництво. Облік витрат періоду основної діяльності (адміністративних витрат та витрат на збут). Облік інших витрат операційної діяльності. Облік витрат майбутніх періодів. Облік фінансових витрат. Облік інших витрат. Структура доходів від операційної діяльності. Аналітичний облік доходів Формування та облік фінансових результатів	Тестові завдання, питання, практичні завдання
2/1	Тема 9. Облік готової продукції та її реалізації.	Вивчити порядок обліку виробництва та реалізації готової продукції Готова продукція, її характеристика та класифікація. Документальне оформлення руху готової продукції. Облік випуску готової продукції, виконання робіт, послуг. Облік готової продукції на складі та його зв'язок з обліком у бухгалтерії. Облік реалізованої продукції.	Тестові завдання, питання, практичні завдання
2/1	Тема 10. Технологія складання фінансової звітності.	Вивчити структуру та склад фінансової звітності, порядок проведення підготовчих робіт до складання звітності та техніку складання балансу та звіту про фінансові результати. Структура фінансової звітності: склад та підготовка інформації. Підготовчі роботи та техніка складання балансу (звіту про фінансовий стан). Методика складання звіту про фінансові результати (сукупний дохід). Формування показників фінансових результатів від операційної, фінансової та іншої звичайної діяльності.	Тестові завдання, питання, практичні завдання
2/1	Тема 11. Мета, зміст і організація управлінського обліку. Класифікація і поведінка витрат.	Засвоєння етапів становлення, розвитку управлінського обліку, його об'єктів, принципів та взаємозв'язку з фінансовим обліком. Набуття навичок з організації управлінського обліку на підприємстві Сутність і зміст управлінського обліку, його предмет та метод. Відмінності між фінансовим та управлінським обліком. Історія розвитку управлінського обліку. Види управлінського обліку. Організація управлінського обліку на підприємстві.	Тестові завдання, питання, практичні завдання
4/1	Тема 12. Витрати, доходи та фінансові результати як об'єкти управлінського обліку.	Вивчення особливостей формування доходів, витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) в різних галузях економіки; вміння виокремлювати об'єкти обліку витрат, об'єкти калькулювання та калькуляційні одиниці з урахуванням галузевої специфіки підприємств. Особливості формування витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) в окремих галузях економіки і їх вплив на методику та організацію управлінського обліку. Поняття витрат, об'єкти обліку витрат і їх номенклатура. Об'єкти калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг)	Тестові завдання, питання, практичні завдання

		і їх класифікація. Доходи та фінансові результати як об'єкти управлінського обліку.	
2/1	Тема 13. Система обліку і калькулювання за повними й змінними витратами.	Набуття навичок з відображення в обліку витрат операційної та неопераційної діяльності; вміння формувати собівартість продукції (робіт, послуг) на основі простого, позамовного, попроцесного та попередільного методів обліку витрат. Облік матеріальних витрат. Облік витрат на оплату праці. Облік інших прямих витрат. Витрати на експлуатацію машин та обладнання і їх облік. Облік і розподіл інших загальновиробничих витрат. Облік витрат періоду операційної діяльності. Облік витрат періоду неопераційної діяльності. Облік непродуктивних витрат та втрат. Загальна характеристика методів обліку витрат і калькулювання продукції (робіт, послуг). Простий, позамовний, попроцесний та попередільний методи обліку витрат.	Тестові завдання, питання, практичні завдання
4/1	Тема 14. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами. Облік і контроль за центрами відповідальності.	Засвоєння навичок обліку витрат і калькулювання за змінними витратами; засвоєння порядку формування собівартості і фінансового результату у системах обліку «директ-костинг» «абзорпшин-костинг», «АВС-костинг». Характеристика релевантної та не релевантної інформації. Прийняття поточних рішень. Прийняття рішень в процесі постачання. Прийняття рішень в процесі виробництва. Прийняття рішень в процесі реалізації продукції, робіт, послуг. Прийняття рішень щодо інвестиційної діяльності.	Тестові завдання, питання, практичні завдання

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- 3У «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
- Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336>
- Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
- Податковий Кодекс України URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
- Господарський кодекс України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
- Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Денчук П.Н. та ін. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 488с.
- Гудзь Н.В., Денчук П.Н, Романів Р.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: «Центручбової літератури», 2019. 424 с.
- Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика. К.: Центр учбової літератури, 2022. 608с.
- Словник термінів бухгалтерського обліку: навч. посіб. / уклад. З.-М. В. Задорожний, В. В. Муравський, І. Я. Омецинська. Тернопіль : Університетська думка, 2021. 120 с.
- Шара Є.Ю., Бідюк О.О., Соколова-Гонтаренко І.Є.: Бухгалтерський фінансовий і податковий облік: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 424с.

11. Фінансовий облік : навч. посіб. / Л. К. Сук, П. Л. Сук ; Відкрит. міжнар. ун-т розвитку людини "Україна". - Київ : Університет "Україна", 2019. 529 с.
12. Фінансовий облік: збірник задач і тестів / Починок Н.В., Гудзь Н.В. Денчук П.Н., Романів Р.В.: навчальний посібник. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 200с.
13. Відпустка: як правильно оформити та розрахувати / Бібліотека Баланс. Практичне керівництво, 2020. №8. 98с.
14. Електронний документообіг / Бібліотека Баланс. Практичне керівництво, 2023. № 10. 98с.
15. Імпорт товарів та послуг / Бібліотека Баланс. Практичне керівництво, 2022. № 22. 98с.
16. Облік у виробництві: правильний розрахунок собівартості – ефективні управлінські рішення / Бібліотека Баланс. Практичне керівництво, 2021. №13. 96с.
17. Первинні документи: складання, ризики, зразки для роботи / Бібліотека Баланс. Практичне керівництво, 2021. №22. 96с.
18. Виплати працівникам: алгоритм розрахунку та обліку / Бібліотека Баланс. Практичне керівництво, 2021. № 12. 96с.
19. Кредити, позики, фіндопомога: правові аспекти та облік / Бібліотека Баланс. Практичне керівництво. 2021. № 6. 96с.
20. Облік операцій зі статутним фондом ТОВ: формування, зміна, купівля-продаж часток / Бібліотека Баланс. Практичне керівництво. 2021. № 20. 96с.
21. Річна фінансова звітність: інструкція щодо заповнення / Бібліотека Баланс. Практичне керівництво. 2022. №1. 96с.
22. Dauderis H. & Annand D. Jensen T., Morpurgo M. Introduction to Financial Accounting. Adapted by T. Jensen & M. Morpurgo. Lyryx Learning Inc. 2022. URL: <https://lyryx.com/introduction-financial-accounting/>
23. Larry M. Walther. Financial Accounting. 2020. 469 p.
24. Jan Williams. Financial & Managerial Accounting. 2021.
25. Walther L.M. Principles of Accounting (free online textbook). URL: [Homeprinciplesofaccounting.com](http://homeprinciplesofaccounting.com)
26. Голов С. Ф. Управлінський облік: Підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 534 с.
27. Задорожний З.-М. В., Аверкин Я. Ф. Управлінський облік: особливості та принципи. *Фінанс.-кредит. діяльність: проблеми теорії та практики* : зб. наук. пр. 2019. Вип. 1. С. 114-120.
28. Задорожний З.-М.В. Внутрішньогосподарська звітність у системі управлінського обліку. *Концептуальні основи розвитку системи бухгалтерського і управлінського обліку та звітності*: монографія / за наук.ред. д.е.н., проф. З.-М.В. Задорожного. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. С. 26-36.
29. Задорожний З.В. Внутрішньогосподарський облік в будівництві: Монографія. Тернопіль: Екон. думка, 2006. 336 с.
30. Задорожний З.-М.В., Омецінська І.Я. Внутрішньогосподарська звітність у системі управління підприємством. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. Випуск 4. С. 169-184.
31. Задорожний З.-М.В. Стан і перспективи розвитку управлінського обліку в Україні. *Стан і перспективи розвитку бухгалтерського обліку в умовах глобалізації*: моногр.; за наук. ред. д.е.н., проф. З.М.В. Задорожного.

Тернопіль: ТНЕУ, 2018. С. 61-69.

32. Задорожний З.-М.В. Управлінський облік: конспект лекцій. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 60 с.

33. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV/ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

34. Михальська О. Л., Швець В. Г. Управлінський облік та аналіз виробничих витрат : монографія; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Екон. ф-т. Київ : Кондор, 2019. 222 с.

35. Мікрюкова Л. В. Управлінський облік : навч. посіб.; Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. Миколаїв : Швець В. М., 2018. 294 с.

36. Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку № 1 – 34 / затверджені наказом Міністерства фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

37. Охотник С. І., Свічкарь Н. М. Управлінський облік: навчальний курс: від теорії до практики. Дніпро : Акцент ПП, 2023. 512 с.

38. Словник термінів бухгалтерського обліку : навч. посіб. / укл. З.-М. В. Задорожний, В. В. Муравський, І. Я. Омецінська. Тернопіль : ВПЦ «Університетська думка», 2021. 120 с.

39. Управлінський облік : навч. посіб. / В. Я. Плаксієнко [та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук В. Я. Плаксієнка. Полтава: Астроя, 2018. 250 с.

40. Управлінський облік для бухгалтера : практ. керівництво. Дніпро : Баланс-Клуб, 2019. 95 с.

41. Управлінський облік : навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко [та ін.]. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 371 с.

42. Управлінський облік : підручник / [О. В. Фоміна та ін.] ; за заг. ред. О. В. Фоміної; Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 227 с.

43. Шевців Л. Ю. Управлінський облік : навч. посіб. Львів : Растр- 7, 2022. 642 с.

25. Appelbaum D., Kogan A., Vasarhelyi M., & Yan Z. Impact of business analytics and enterprise systems on managerial accounting. *International Journal of Accounting Information Systems*, 2017, 25, 29-44. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2017.03.003>

26. Arvidsson S. (2019). *Challenges in Managing Sustainable Business: Reporting, Taxation, Ethics and Governance*. London: Palgrave Macmillan Cham. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-93266-8>

27. Bhimani Alnoor, Datar Srikant, Horngren Charles, Rajan Madhav. *Management and Cost Accounting: 7th edition*. Harlow, United Kingdom: Pearson Education Limited, 2019.

28. Clarke Peter. *Managerial Accounting: Costing, Decision-Making and Control*. 3rd Revised edition, Imprint Institute of Chartered Accountants in Ireland, 2016, 832 p.

29. Horngren C. T., Dater S. M., Rajan M. V. *Cost Accounting: A managerial Emphasis*. 14th edition. New Delhi : Pearson Edition, 2016. P. 220-222.

30. Turzo, T., Marzi, G., Favino, C., & Terzani, S. (2022). Non-financial reporting research and practice: Lessons from the last decade. *Journal of Cleaner Production*, 345, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.131154>

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Фінансовий та управлінський облік» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання тренінгового завдання; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції інституту за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції інституту.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фінансовий та управлінський облік» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ, враховуючи поточне опитування)
30%	40%	30%
1. Усне опитування під час заняття 3 теми по 10 балів - 30 балів) 2. Письмова робота - 70 балів	1. Усне опитування під час заняття 6 тем по 8 балів - 48 балів 2. Письмова робота - 52 балів	1. Написання КППЗ, яке включає: вибір теми, складання плану, написання роботи - 60 балів 2. Захист роботи - 30 балів 3. Тренінг - 10 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)